

A politika tudósa

Concha Győző egyetemi tanár ötven év óta tanítja a politika tudományát — Jelszavaink a tudomány megvilágításában

— A NÉP tudósítójától —

Ha nem magyar földön, hanem — mondjuk — Angliában, Francia- vagy Németországban hirdette volna a maga tudományát, a «politikát»: ma talán világszerte ünnepelnék Concha Győzőt, az egyetemi tanárt. Ha fáradtságos munkával nem a való igazságot kutatta volna, hanem széphanzásu, de értelmetlen új jelszavakat kiáltott volna világgá: ma valamennyi magyarországi újság hasábos ismertetésekkel közölné róla. Concha Győző, a magyar szellemi arisztokrácia e nesz-tora ugyanis ritka jubileumot ül: *ötven esztendő óta, a századik egyetemi félévben*

ártok, hisz minden jóra való nemzet az egyetemes embernek sajátos jelensége csak... Meg kell szünni annak az állapotnak, amely minden külföldi tudományos áramlatot nemcsak tudomásul vesz, de azonnal fölkap, a hazai gondolkodás törekvéseivel ellenben komolyan nem foglalkozik.»

Ezt 1894-ben, huszonnyolc esztendővel ezelőtt írta. Érdekesekek és tanulságosak azok a megállapításai, melyek tanaiból a mai politikai jelszavakra vonatkoztathatók. Lássunk egyet. A «nemzet» foga.máról azt tanítja, hogy: «A nemzetek és népek az embernek

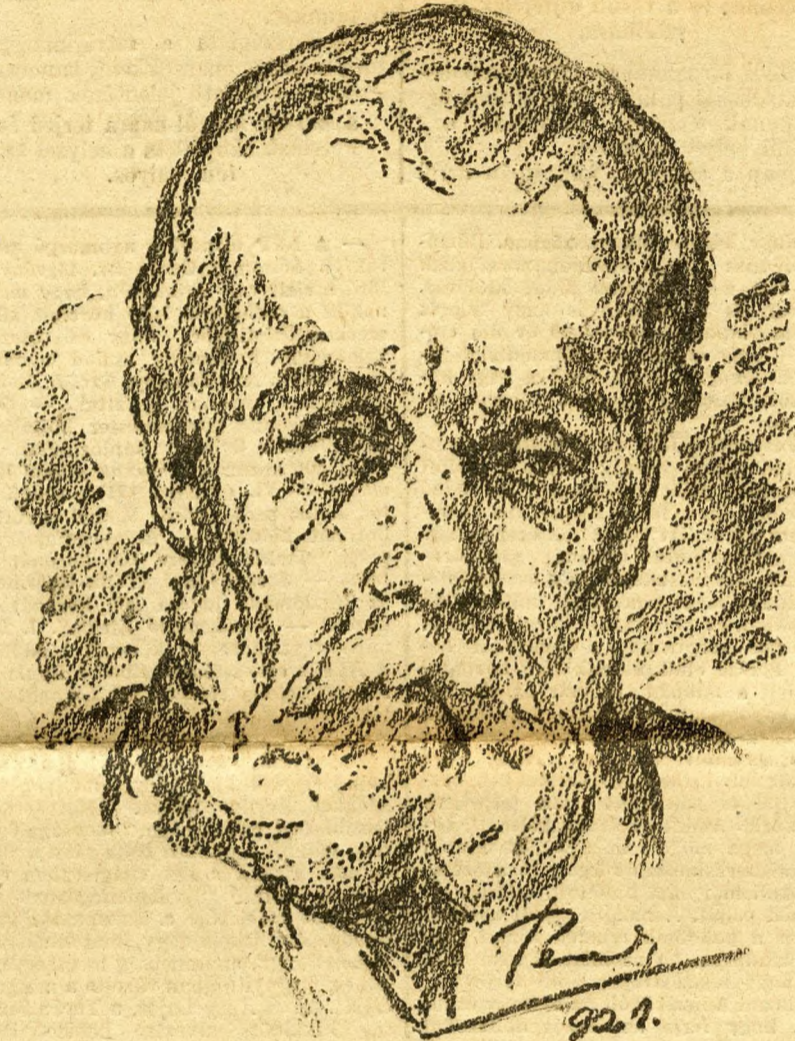
ha velük egy szellemi közösségbe tudtak oltadni. A Szent Korona tagjai voltak a horvátok is. Viszont, akik a nemzet szellemi közösségébe illeszkedni nem tudtak, azokat szolgaságra vetették, ha — magyarok voltak is. Ez a kérelhetetlen erős öntudat, a cultus disparitástól való ösztönös irtó-zás volt nagyságuk és sikereik titka. Mihelyt a viszálykodás szenvedélye erősebb lett közöttük a nemzeti szellem közösségében való ragaszkodásnál, pusztulás és szenvedés ettől az osztályrészük. «Országoló, nemzeti létre oly népeknek van joguk, melyeknek országoló ereje, ellenállhatatlan hatalma van.»

«Nagy eszméknek nagyszámu egyénekből álló nemzetre, ennek nagy területekre van szüksége.»

Különös sulyt helyez a gazdasági érdekre, a birtokra. Ez «az ember életét s így a közületet a szellem mellett irányzó alaperő». «A birtoknak létfeltételi minősége és az utána való törekvés szakadatlanlansága mellett *különös alakitó ereje van az emberi közület, a nemzet szerkezetére s az ember szellemi valójára.* Azt jelenti ez, hogy aki nem tudja az emberek anyagi, gazdasági igényeit kielégíteni, az politikailag és szellemi léren is elvesztette a család.

Nincs kérdése a napi politikának, melynek megoldásához a politika tudományának, az a kincsesháza, melyet Concha Győző a magyar génius szellemében felépített, kimerítő és helyes utmutatást nem szolgáltatna. Sajnos, a magyar tudósnak, Concha Győzőnek nincsenek Magyarországon olyan magyarozói és lelkes hirdetői, mint az idegen Marxoknak, Durkheimoknak stb.-eknek. Talán most, mikor másfél emberöltőnek szakadatlan tanításban, kutatásban, igazságkeresésben töltött idejét fogják megünnepelni: alkalmat találnak arra is, hogy Concha Győző műveit, tanait közkinccsé tegyék.

K. S.

Concha Győző

(Pérel Imre rajza)

adja elő a magyar ifjuságnak a politika tudományát.

Concha Győző nem az átlag-tudósok közül való. Önálló nagy elme és eredeti magyar tehetség, kinek fölmagasztalása nemzeti érdek. Tanairól lehetnek különbözők a vélemények. Lehet állítani, — bár nem teljes joggal — hogy nyelvezete túltömör és nehezen élvezhető. Tisztában van ezzel ő maga is. «Tudom» — írja — «tárgyalásom elvont, boncoló módja nem fog helyeslésre találni... A feladat az hogy az állami élet jelenségeit legegyszerűbb elemekre vezessük vissza, azaz a közélet használta politikai kitételek helyére, amelyek odatlan állapotban jelzik a jelenségeket, ezek elemeit tegyük, ami szükségképp idegenszerű lesz a közjog, a sajtó, a politikai szónoklat szintetikus frazeológiájához szokott olvasóra».

Vitatható, hogy gondolatait nem minden irányban fejtette ki szabatosan. Vitatható, hogy egyes aktuális politikai kérdésekhez a tudomány fegyverzetében nem kellő óvatossággal közelített. Lehet vitatni sok egyebet. Egy azonban kétségtelen s ez az, hogy Concha tanítása tudatosán a legmagyarabb és legemberibb tanítás egyszerűmind. «Kiindulva abból — írja főművének, a «Politikának» előszavában — hogy a nemzetek valóságos lények, melyekben az emberi sajátos módon él és hat s arra a meggyőződésre jutva, hogy a nemzeti léthez nemcsak önálló gazdálkodás, saját költészet, külön ország-lás, hanem a gondolkodó erőnek, a tudománynak önállósága is kívántatik, a tudomány magyar érdekeinek hódolom elsősorban kutatásaimban, nem félve, hogy ezáltal egyetemes érvényének

eredeti, természetes s egyuttal legteljesebb létezési módjai.» Ezt a megállapítását nemcsak természettudományi és bölcséleti, hanem a munkamegosztás és társadalmi osztály tagozódás modern szociológiai és nemzetgazdaságtani elveivel támasztja alá oly időben, mikor a selejtes marxizmus és a bőmből jászioszkárizmus országboldogítása még a kétes jövő távolában sem kéklött.

«Nemzet alatt oly öntudatos akaratu s cselekedni bíró oly emberi közületet értünk, melynek az egyetemes emberről sajátos eszméje, e sajátosságnak az emberiségre értéke van s azt a maga öntudatos erejével valósítja. A nemzeti lét tehát nem békeszerződés, hanem a nemzeti öntudat és erő műve.

«A közösség, mely a nemzetekben és népekben előttünk van, rendszerint a vérnek és nyelvnek egységét, de mindenesetre a jóról és rosszról, a szépről és hasznosról, a jogosról és jogtalanról, az Istenről való fogalmaknak közületi, nem egyéni létrejöttét, a gazdasági és szellemi munkának nép vagy nemzet szempontjából való felosztását, az akaratnak és öntudatnak osztatlanlanságát, ellenállhatatlan erejét és országolását jelenti.»

A nemzet tehát nem faji, nyelvi vagy vérségi kapcsolat, hanem szellemi és erkölcsi, kulturális szervezet, személyiség, mely a maga vezető gondolatával biztosítja a létfontartást. Ugyanaz az elv ez, mint amelyet a vérszerződésben és a Szent Korona tanában egyaránt megtalálunk s amelyet a magyar nemzet nagysága idején foganatosítottak is. Az ősmagyarok befogadták maguk közé a kabarokat, kazarokat, kunokat, sőt az ország területén leigáztottakat is,